



El museu de les llengüetes lliures

MUSEU DE L'ACORDIÓ D'ARSÈGUEL



Text i Fotos: Albert Villaró

Cap al 1840, a les acaballes de la primera carlinada, es va produir al Pirineu una fenomenal catàstrofe ecològica. Una espècie forània, introduïda, va liquidar en pocs anys les autòctones. Poc s'imaginava el primer músic avantguardista que va travessar les muntanyes amb un acordió francès que, en unes poques dècades, aquell invent estrofolari i embotonat escombraria sacs de gemecs, tarotes, violins de pastor i tamborins de cordes cap a les golfes i als recambrons dels mals endreços. Amb la seva potència sonora i la capacitat de combinar melodia i una base harmònica raonable en un únic i portàtil instrument, el seu èxit va ser immediat, rotund.



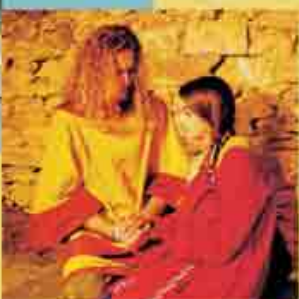
En aquest museu no podia faltar una de les peces que ja són una relíquia: l'acordió del mític Comare de Toloriu.

L'arribada de l'acordió va comportar també una substitució radical del repertori. Els balls tradicionals, gairebé tribals, de cohesió social, van deixar pas als ritmes moderns, de parella, cosa que va disgustar molt els capellans, defensors de la virtut i de les castes tradicionals. A molts pobles, l'acordionista era l'ànima de la tarda dels diumenges, l'amaniment de totes les festes. Eren forces vives i vitals, personatges de gran prestigi: voltaven món, tenien oïda, estaven al corrent de les necessitats del seu públic, componien pasdobles, masurques i rigodons, n'adaptaven d'altres, s'intercanviaven peces del repertori. Durant cinc generacions van ser imprescindibles. Amb l'arribada de la modernitat i del capitalisme (que a les nostres muntanyes ho va fer tard, als anys 1960), els vells acordio-

nistes diatònics (que no pas daltònics) van començar a deixar pas a una nova invasió: ràdios, telecentres i tocadiscos, els acords cromàtics i més tard els perversos teclats electrònics i les caixes de ritmes. Dels temps heroics només van quedar uns pocs supervivents. Els últims de Filipines del diatònic. Vells músics que conservaven encara l'energia i la memòria, i que van arribar a temps de lliurar el testimoni a les noves generacions.

I com sovint passa amb les històries de transmissions culturals (amb les que acaben més o menys bé), calia la presència d'un catalitzador. L'Artur Blasco, viatger incansable, habilíssim entrevistador de padrins i padrines, músic de primera, va arribar a temps per recuperar velles melodies i els repertoris dels acordionistes del Pirineu. Des de la plaça Patalin de la Seu fins a la més recòndita





Als Coloms del Pirineu



Consell Comarcal
de l'Alt Urgell

Passeig Joan Brudieu, 15
Tel. 973 35 31 12
Tel. turistic 902 15 47 15
Fax 973 35 27 88
turisme@alturgell.ddl.net
www.alturgell.ddl.net
25700 LA SEU D'URGELL



LA SEU D'URGELL



El Museu de l'Acordió es troba a Arsèguel, població que acull cada any la Trobada d'Acordionistes del Pirineu. Artur Blasco n'és l'ànima impulsora.

casa ribagorçana, l'Artur ha aconseguit allò que semblava impossible: reivindicar un llegat que semblava condemnat a l'oblit perpetu i convertir-lo en un dels senyals d'identitat dels Pirineus.

A més del patrimoni immaterial, l'Artur va aplegar una col·lecció d'instruments de manxa i llengüeta lliure que és de les millors d'Europa, que és tant com dir de les millors del món. L'elecció del lloc on exposar-la era òbvia: a Arsèguel, poble de postal (què dic, de postal, de pòster!), seu de la Trobada d'Acordionistes del Pirineu des de fa més de trenta anys, i que ha estat el pol magnètic indiscutible de la recuperació (del salvament, més ben dit) de la música tradicional pirinenca. Associar Arsèguel amb l'acordiό diatònic és, avui, un acte reflex. A les vitrines del museu hi ha acordions, bandoneons i concertines de totes les races, mides i colors, d'arreu del món. Són

màquines amb ànima, fusta, metall, nacre i cuir, el compromís entre la revolució industrial i la sensibilitat dels luthiers antics. Hi ha peces venerables: veterans exemplars del segle XIX que encara servien per tocar alguna polca. I les relíquies dels més cèlebres músics del país: el Comare de Toloriu, l'Estevet Sastre de l'Alzina, els Ferrers de Tuixén, l'equipament al complet del conjunt Alegria –el mític grup unipersonal de l'Esteve Ubach de la Seu–. Però no és un museu d'instruments. No solament. És un museu d'emocions, de records, d'il·lusions, de sensualitat, de panses i ametlles a les butxaques del músic. De nits de festa major, de balls de tarda. De festeig. De coques a la cambra i porrons de moscatell. De petons robats. De la música que mai no s'acaba i que ens ajuda a ser més lliures i més feliços. ●





ELS NOSTRES PRODUCTES AMB DENOMINACIÓ D'ORIGEN



El formatge **URGÈLIA**, de crosta natural, tendre i cremós, amb una aroma dolça i penetrant, i un sabor suau i afruitat que s'arrodoneix i es manté al paladar, és una veritable delícia.

Elaborat exclusivament amb llet controlada procedent de les comarques pirinenques de l'Alt Urgell i la Cerdanya -que donen nom a la DOP- i amb l'experiència d'una llarga tradició formatgera.



La **MANTEGA CADÍ** és la primera de l'Estat espanyol -i de les poques d'Europa- acreditada amb una Denominació d'Origen Protegida (DOP). Aquest preuat reconeixement garanteix l'origen de la matèria primera, la seva elaboració segons les tècniques tradicionals i, en definitiva, la seva extraordinària qualitat.

D'inigualable sabor, el seu frescor natural i el lleuger bouquet avellanat realcen la seva singularitat.

Un toc de distinció que es gaudeix al paladar.



Museo del acordeón de Arsèguel

Poco se imaginaba, hacia 1840, el primer músico vanguardista que atravesó el Pirineo con un acordeón francés que, en unas décadas, aquel invento estrafalario y con botones barrería hasta las buhardillas gaitas, chirimías, violines de pastor y tamboriles de cuerdas. Con su potencia sonora y la capacidad de combinar melodía y una base armónica razonable en un único instrumento, su éxito fue inmediato y rotundo. La llegada del acordeón también supuso una sustitución radical del repertorio y de los bailes tradicionales, casi tribales, se pasó a los ritmos modernos de pareja. En muchos pueblos, el acordeonista era el gran cohesionador social, el alma de la tarde de los domingos y de todas las fiestas. Eran fuerzas vivas y vitales que durante cinco ge-

neraciones fueron imprescindibles. Con la llegada de la modernidad, los viejos acordeonistas diatónicos dejaron paso a una nueva invasión: radios y tocadiscos, los acordeones cromáticos y, más tarde, los teclados electrónicos y las cajas de ritmos. Pocos supervivientes quedaron.

Hacía falta la presencia de un catalizador: Artur Blasco. Viajero incansable y músico de primera, llegó a tiempo de recuperar las viejas melodías y los repertorios de los acordeonistas del Pirineo y, ahora, de reunir una colección de instrumentos de mancha y lengüeta libre, una de las mejores de Europa. El museo está ubicado en Arsèguel, pueblo de postal, sede del Encuentro de Acordeonistas del Pirineo desde hace más de treinta

años. En las vitrinas hay acordeones, bandoneones y concertinas de todas las razas, medidas y colores, de todas partes del mundo. Son máquinas con alma, madera, metal, nácar y cuero, el compromiso entre la revolución industrial y la sensibilidad de los antiguos luthiers. Encontramos desde reliquias del siglo XIX hasta las de los más célebres músicos del país: el Comare de Toloriu, el Estevet Sastre de l'Alzina, els Ferrers de Tuixén, el equipo completo del conjunto Alegria –el mítico grupo unipersonal de Esteve Ubach de La Seu–, etc. Un museo no sólo de instrumentos, sino también de emociones, de recuerdos, de ilusiones, de sensualidad..., de la música que nunca se acaba y que nos ayuda a ser más libres y felices. ●



Accordion museum of Arsèguel

The first musician ahead of his time who crossed the Pyrenees with a French accordion could hardly imagine that in a few decades that eccentric invention would sweep aside bagpipes, tarotes, fiddles and string tabors. It was an immediate and rotund success. In many villages the accordionist was the soul of Sunday evenings and fiestas for five generations. With the arrival of modern times the old diatonic accordionists gave way to radios, record players, chromatic accordions, etc. Artur Blasco, tireless traveller and first class musician, arrived in time to recover the old melodies and repertoires of the accordionists of the

Pyrenees and to gather together a collection of wind and reedless instruments in Arsèguel, which has been the location of the Pyrenean Accordionists Gathering for more than thirty years.

Accordions and concertinas of all kinds, sizes and colours, from all over the world, relics from the 19th Century and instruments belonging to some of the most celebrated musicians in the country come together at this museum. It is not only a museum of instruments but also of emotions, memories, illusions, sensuality... ●